

Содержание

Wstęp	7
I. Это пригодится журналисту...	11
ТЕМА 1. Средства массовой информации (СМИ) в современной России ..	11
ТЕМА 2. Жанры в журналистике	23
II. Библиоковеды, поинтересуйтесь!	37
ТЕМА 1. Первые библиотеки на Руси	37
ТЕМА 2. Омская государственная областная научная библиотека им. А. С. Пушкина	47
III. Кое-что для историков...	59
ТЕМА 1. Правители России	59
1. Рюрик (862–879)	60
2. Владимир I Святославич (980–1015)	64
3. Иван IV Васильевич Грозный (1533–1584)	68
4. Пётр I Алексеевич Великий Романов (1682–1725)	75
ТЕМА 2. Исторические документы / письма, статьи, источники	83
1. О русской правдѣ и польской кривдѣ православные христиане!	84
2. Письмо начальника Кѣлецкой Учебной Дирекціи окончившему курсъ Андреевской Учительской Семинаріи Роману Обѣржинскому	89
3. Письмо начальника Кѣлецкой Учебной Дирекціи учителю одноклассного Общего Училища Пинчовского Уѣзда дер. Михаловъ Роману Обѣржинскому	92
4. Присяжный листъ на вѣрность службы	94
5. Обязательство	96
6. Письмо Варшавского Цензурного Комитета Господину Кѣлецкому Губернатору (№ I)	98
7. Письмо Варшавского Цензурного Комитета Господину Кѣлецкому Губернатору (№ II)	100
8. Аттестатъ	102

IV. Об этом должны знать филологи...	105
ТЕМА 1. Немножко о польской литературе...	105
1. Адам Мицкевич	106
1.1. Мицкевич и Пушкин	108
1.2. Адам Мицкевич. Стихотворения	111
2. Болеслав Прус (Александр Гловацкий)	116
Болеслав Прус <i>Антеки</i> (фрагмент)	119
3. Генрик Сенкевич	121
Генрик Сенкевич. <i>Крестоносцы</i> . Том 1. II глава (фрагмент)	125
4. Ксёндз, который писал стихи. Ян Твардовски	128
Тема 2. Русские лауреаты Нобелевской премии и другие известные писатели...	136
1. Александр Сергеевич Пушкин	137
1.1. А. С. Пушкин. Стихотворения	141
2. Антон Павлович Чехов	144
Антон Павлович Чехов. <i>Лошадиная фамилия</i>	148
3. Иван Алексеевич Бунин	151
Иван Алексеевич Бунин. <i>Молодость и старость</i>	156
4. Борис Леонидович Пастернак	159
Борис Леонидович Пастернак <i>Доктор Живаго</i> . Часть тринадцатая. <i>Против дома с фигурами</i>	162
5. Иосиф Александрович Бродский	164
Русско-польский словарь	169
Русско-польский словарь к старым документам	197
Сокращения польские и русские	207
Библиография	209
Список звуковых дорожек на компакт-дисках	213

Wstęp

„Język rosyjski dla studentów kierunków humanistycznych” jest przeznaczony dla studentów dziennikarstwa, informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, historii, filologii polskiej oraz filologii obcych.

Do napisania niniejszego podręcznika skłoniła nas zarówno uboga oferta tego typu opracowań na rynku wydawniczym, jak i obecna specyfika pracy na lektoracie języka rosyjskiego. Na tę specyfikę wpływa wciąż zbyt mała liczba godzin przeznaczonych na naukę języka rosyjskiego w stosunku do rosnących wymagań programowych oraz oczekiwań studentów. Studenci kierunków humanistycznych są świadomi przydatności języka rosyjskiego w sferze badań literackich i historycznych, w obsłudze księgozbiorów bibliotecznych, w pracy dziennikarskiej. Zgodnie z wymaganiami programów ministerstwa, sprecyzowanych w standardach kształcenia dla poszczególnych kierunków studiów, studenci na wydziale humanistycznym powinni w ciągu minimalnego okresu (zazwyczaj jest to 120 godzin) osiągnąć jak najwyższy, określony przez standardy europejskie, poziom biegłości językowej. Pożądanym poziomem jest najczęściej B2+. Znajomość języka obcego na tym poziomie dotyczy zarówno języka ogólnego, jak i specjalistycznego. Staje się już powszechną praktyką, aby uzyskane na lektoracie sprawności językowe były weryfikowane podczas zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych (międzynarodowych) egzaminów certyfikacyjnych. Certyfikat z języka rosyjskiego na określonym europejskim poziomie stanowi dla studenta cenny dokument, który może nie tylko sprawić mu satysfakcję, ale i być dodatkowym atutem na rynku pracy. „Dozowany” przez uczelnię w sposób bardzo oszczędny czas godzinowy przeznaczony na lektorat języka rosyjskiego z reguły wystarcza jedynie na kształcenie pod kierunkiem lektora podstawowych kompetencji językowych i sprawności komunikacyjnych typu: słuchanie, czytanie, mówienie, pisanie. Na naukę języka specjalistycznego podczas zajęć z reguły brakuje czasu. Zadaniem lektora powinno być także zaplanowanie zajęć, aby oprócz bezpośredniej pracy ze studentem uwzględnić również jego pracę samodzielną. Metodyka nauczania języków obcych proponuje tutaj bardzo twórczą i motywującą formę pracy, jaką jest metoda projektów. Projekty związane z opracowaniem literatury specjalistycznej powinny być realizowane przez studenckie „grupy projektowe” i nadzorowane przez lektora, pełniącego rolę koordynatora. Po ukończeniu pracy nad projektem lektor sprawdza i ocenia (częściowo na zajęciach, częściowo zaś podczas konsultacji) zdobytą w ten sposób wiedzę studentów.

Zgodnie z zamysłem autorek samodzielnej pracy studentów na kierunkach humanistycznych powinno w dużej mierze służyć właśnie niniejsze opracowanie.

Podręcznik „Język rosyjski dla studentów kierunków humanistycznych” składa się z czterech rozdziałów: I. Это пригодится журналисту; II. Библиотековеды, поинтересуйтесь!; III. Кое-что для историков...; IV. Об этом должны знать филологи...

Każdy z rozdziałów zawiera dwa obszernie tematy (Тема 1 i Тема 2). Rozdział pierwszy uwzględnia w temacie 1. materiały dotyczące współczesnych mediów rosyjskich (szczególnie gazet i czasopism), a w temacie 2. – informacje o podstawowych gatunkach dziennikarskich, z którymi przyszedł adept dziennikarstwa, pracując w swoim zawodzie, na pewno się zetknie.

Rozdział drugi, przeznaczony dla studentów informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, prezentuje w temacie 1. historię bibliotek na Rusi, a w temacie 2. – opis jednej z bibliotek w Federacji Rosyjskiej.

Treści rozdziału trzeciego mają służyć studentom historii. W jego części pierwszej zostały zamieszczone teksty o znanych władcach Rosji (legendarnym założycielu dynastii Rurykowiczów – księciu Ruryku, księciu Włodzimierz Wielkim, który ochrzcił Ruś, o carze Iwanie IV Groźnym i o Piotrze I). Część druga rozdziału III. „Кое-что для историков...” jest szczególnie ważna dla przyszłych badaczy historii stosunków polsko-rosyjskich w czasach zaboru rosyjskiego. Zawiera ona dziewiętnastowieczne dokumenty (teksty drukowane oraz rękopisy) napisane starą cyrylicą, które studenci powinni nauczyć się czytać. Zamieszczone w podręczniku dokumenty i materiały archiwalne zostały zaopatrzone w słowniki oraz w stosowne ćwiczenia wyrabiające umiejętność przekładu i mówienia na przeczytany temat.

Rozdział czwarty został poświęcony polonistom oraz studentom innych filologii (oprócz rosyjskiej). Jest on podzielony na część zawierającą teksty i niektóre utwory (lub ich fragmenty) kilku wybitnych twórców literatury polskiej, takich jak Adam Mickiewicz, Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, ks. Jan Twardowski. W podrozdziale dotyczącym naszego wieszca narodowego zaznaczone zostały związki przyjacielsko-literackie, które łączyły Mickiewicza z wielkim poetą rosyjskim – A. S. Puszkinem. W temacie 2. studenci filologii mają okazję poznać biografie i wybrane utwory wspomnianego już A. S. Puszkina, A. P. Czechowa oraz wielkich noblistów: I. A. Bunina, B. L. Pasternaka i J. A. Brodskiego.

Przed rozpoczęciem pracy nad każdym z rozdziałów student zostaje ukierunkowany na określony rodzaj wiedzy, którą powinien posiadać (Что вы знаете?) oraz na określone umiejętności, które powinien wykształcić (Что вы умеете?). Dzięki tej swojej instrukcji wstępnej będzie on zdawał sobie sprawę z tego, jaki cel powinien mu przyświecać i jaką wymierną korzyść językową da mu praca nad oferowanym materiałem. Wspomniana instrukcja stanowi zatem mini plan wynikowy, który, zgodnie z zasadami współczesnej metodyki, jest powszechnie stosowany w nauczaniu języków obcych na różnych poziomach kształcenia.

Podtematy w tematach głównych zawierają na wstępie słowniczek aktywnej leksyki tematu. Zadaniem studenta jest zapoznanie się z nowymi wyrazami i ewentualne

sprawdzenie znaczenia niektórych z nich w słowniku na końcu podręcznika. Kolejne dwa ćwiczenia mają charakter gramatyczny i uwzględniają takie struktury i zjawiska językowe, z którymi student zetknie się w tekście głównym. Dobór zagadnień gramatycznych był podyktowany: 1) potrzebami komunikacyjnymi (np. użycie i odmiana liczebników porządkowych przy okazji prezentowania tekstów historycznych, dla których znamienne jest występowanie licznych dat), 2) zasadnością zapoznania studentów z konstrukcjami charakterystycznymi dla stylu naukowego i popularnonaukowego (np. konstrukcjami niezbędnymi przy definiowaniu pojęć: „*что?* является *чем?*”, „*что?* представляет собой *что?*”, przy określaniu składu, np.: „состоять из *чего?*”, „содержать *что?*”, „содержаться в *чём?*”, „входить в состав *чего?*”, „заключать в себе *что?*”, porównywania na zasadzie równoznaczności „как ..., так и” itp.). Tekst główny został podany w wersji graficznej, a w wielu przypadkach również – dźwiękowej. Czytając go, oprócz analizatora wzrokowego, student uruchamia percepcję słuchową, dzięki czemu może on samodzielnie kształtować swoje sprawności czytania tekstu i słuchania ze zrozumieniem mowy rosyjskiej (teksty zostały nagrane przez rodzimych użytkowników języka rosyjskiego). Sprawdzeniu stopnia zrozumienia tekstu służą ćwiczenia polegające na uzupełnieniu zdań właściwymi wyrazami, zaznaczeniu znakiem „+” (prawda) lub „-” (fałsz) zdań dotyczących treści tekstu, wykonaniu testu wielokrotnego wyboru, odpowiedzi na pytania itp.

Wszystkie zawarte w podręczniku zadania mogą być wykonywane zarówno na zajęciach pod kierunkiem lektora, jak i samodzielnie – w domu. W sposób samodzielny student powinien wykonać zamieszczone na końcu każdego z rozdziałów zadania dotyczące zespołowej prezentacji przyswojonego materiału (wspomniana wyżej praca metodą projektów). Polecenia do zadań precyzują, między jaką w przybliżeniu liczbę studentów w zespole powinien być podzielony materiał z podręcznika oraz w jaki sposób należy prezentacji dokonać. Pod poleceniami, w tabelach, zostały podane wskazówki na ten temat. Prezentacja ustna oraz pisemna materiału, podanie całej grupy nowego słownictwa, ustna ocena własna omawianych treści stanowią doskonałą okazję zarówno do wyrabiania sprawności mówienia, jak i sprawdzenia przez lektora stopnia opanowania zadanego materiału.

Mamy nadzieję, iż zarówno możliwość różnorodnych form pracy, jaką stwarza niniejszy podręcznik, jak i charakter zawartych w nim ćwiczeń, materiałów i dokumentów sprawią, że będzie on skutecznym narzędziem w opanowaniu rosyjskiego języka specjalistycznego z zakresu nauk humanistycznych.

Autorki

2. ПИСЬМО НАЧАЛЬНИКА КЪЛЕЦКОЙ УЧЕБНОЙ ДИРЕКЦІИ
ОКОНЧИВШЕМУ КУРСЪ АНДРЕЕВСКОЙ УЧИТЕЛЬСКОЙ
СЕМИНАРІИ Роману Обържинскому

I. Прочитайте текст и с помощью словаря переведите его на польский язык.

М. Н. П.

ВАРШАВСКИЙ УЧЕБНЫЙ ОКРУГЪ.

НАЧАЛЬНИКЪ
КЪЛЕЦКОЙ
Учебной Дирекціи.

г. Кельцы

января 13 дня 1885 года

Н. П. М.

*Окончившему курсъ Андреевской
учительской семинаріи Роману
Обържинскому.*

Начальникъ Васъ одновременно съ симъ
на должность учителя однокласнаго
общаго начального училища Кълецкой Геберніи,
Пинчовскаго уѣзда, въ дер. *Михаловѣ*,
предписываю Вамъ съ полученіемъ сего, немедленно отпра-
виться къ мѣсту Вашего назначенія и вступить въ отправле-
ніе предоставленной Вамъ должности.

Для вступленія въ должность Вы имѣете явиться къ *Вой-
ту мѣстнаго Гурна*, которому вмѣстѣ съ симъ
дается мною соотвѣтственное распоряженіе относительно про-
токолярнаго введенія Васъ въ должность, передачи Вамъ по
инвентарю въ надзоръ училищнаго имущества, акбуратной
уплаты жалованья и прочаго по штату сего училища содер-
жанія въ патурѣ, считая выдачу Вамъ такового *съ перваго
августа сего 1885 года*.

При этомъ предписываю Вамъ исполнять возложенныя
на Васъ по званію учителя обязанности усердно и
добросовѣстно.

НАЧАЛЬНИКЪ ДИРЕКЦІИ

Дѣлопроизводитель

А. Гуминский
В. Обържинский

II. Ответьте устно, а затем письменно на следующие вопросы:

1. Каким учреждением, когда и кому был выдан данный документ?
2. На какую должность был назначен адресат документа?
3. Какие местности названы в тексте?
4. Какое распоряжение дал начальник Келецкой учебной дирекции вуйту гмины?
5. Каким образом должен исполнять возложенные на него обязанности адресат письма?

III. Прочитайте и с помощью словаря переведите на польский язык рукопись протокола, приложенного к письму.

Протоколъ

*1885 года 16 августа. Велѣдѣніе пред-
писанна Начальника Келецкой Учебной
Дирекціи отъ 13 дня за 4426 Вуйты
Итмы Гурнъ его чина пребысть въ Ми-
халовское начальное училище, куда
прислали съѣзднаго съѣзды, въ при-
сутствіи котораго вновь назначенно-
му учителю Господину Обертинскому
передали согласно инвентарной
опиши все движимое и недвижимое
имущество, которое принялъ въ на-
значеніи по порядку. Въ доказатель-
ство чего составляемъ протоколъ окон-
ченъ и подписанъ*

*Учитель Михаловскаго нач. учебн. у-ща Ю. Обертинскій
Салтмовъ ххх Мартинъ Стенголь
Вуйта Итмы ххх Бенбенголь*

Archiwum Państwowe w Kielcach. Zespół Akt. Kielecka Dyrekcja Szkolna. Sygn. arch. 2978 (04)

IV. На основании прочитанного протокола ответьте на следующие вопросы:

1. Когда был составлен данный протокол?
2. На основании какого документа вуйт гмины Гуры прибыл в Михаловское начальное училище?
3. Что сделал вуйт в присутствии местного солтыса?
4. Что было составлено и подписано в доказательство передачи имущества учителю Роману Обержинскому?
5. Кем был подписан протокол?

V. Изложите в письменной форме содержание прочитанного вами письма.

3. ПИСЬМО НАЧАЛЬНИКА КЪЛЕЦКОЙ УЧЕБНОЙ ДИРЕКЦІИ
УЧИТЕЛЮ ОДНОКЛАССНОГО ОБЩЕГО УЧИЛИЩА
ПИНЧОВСКОГО УѢЗДА дер. Михаловъ Роману Обѣржинскому

I. Прочитайте письмо и с помощью словаря переведите его на польский язык:

М. Н. П.

ВАРШАВСКІЙ УЧЕБНЫЙ ОКРУГЪ.

НАЧАЛЬНИКЪ

Кълецкой

Учебной Дирекціи.

Учителю однокласснаго начального училища Пинчовскаго уѣзда въ дер. Михаловъ Роману Обѣржинскому

г. Кельцы

Нелюбия 10 дня 1892 года

№ 4324

Васъ одновременно съ симъ
на должность учител^я однокласснаго
общаго начального училища Кълецкой Губерніи,
Михаловскаго уѣзда, въ дер. Михаловъ
ме съ жалованьемъ по 240 руб. — коп. въ годъ,
предписываю Вамъ съ полученіемъ сего немедленно отпра-
виться къ мѣсту Вашего назначенія и вступить въ отправле-
ніе предоставленной Вамъ должности.

Для вступленія въ должность Вы имѣете явиться
къ *Востанію Кавице*, которому вмѣстѣ съ симъ
дается мною соотвѣтственное распоряженіе относительно про-
токольнаго введенія Васъ въ должность, передачи Вамъ по
инвентарю въ надзоръ училищнаго имущества, аккуратной
уплаты жалованья и прочаго по штату сего училища содер-
жанія въ натурѣ, считая выдачу Вамъ такового съ 5го
сентября 1892 года

При этомъ предписываю Вамъ исполнять возложенныя
на Васъ по званію учител^я обязанности усердно и до-
бросовѣстно.

Начальникъ Дирекціи

Н. Кавице

II. Ответьте на вопросы:

1. Кому адресовано данное письмо?
2. Где, когда и кем был составлен и подписан документ?
3. Куда был направлен на работу учитель: в какое училище, в какую деревню и в какой уезд?
4. Какое жалование было назначено учителю?
5. К кому, согласно содержанию письма, должен был явиться учитель для вступления в свою должность?
6. Какое распоряжение было дано вуйту относительно протоколярного введения в должность учителя?
7. Какое предписание даётся учителю в конце документа?

III. Изложите в письменной форме содержание прочитанного вами письма.